

**Навчальна програма
з української мови
(складник типової освітньої програми)
для 3-4 класів
закладів загальної середньої освіти
з навчанням молдовською мовою**

**3-й клас
(170 год. 5 год. на тиждень)
(9 год. резерв)**

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу		К-сть год.	Соціокультурна змістова лінія	Діяльнісна змістова лінія (освітні галузі)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
<p>Учень / учениця:</p> <p><u>Знаннєва складова</u></p> <p>знає і визначає терміни: основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс; уміє виділяти й визначати основу</p>		<p>Повторення, поглиблення та розширення знань з мови</p> <p>Будова слова Засвоєння термінів: основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, споріднені слова.</p>	<p>ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>Розрізнення слів молдовської й української мов.</p> <p>Сприймання та розуміння з першого разу, в окремих випадках з другого, змісту усних завдань</p>		<p>Тематика текстів: про рідний край, Україну, життя дітей, товаришування, дружбу, взаємини в родині, випадки з життя дорослих і дітей, природу, тваринний світ; твори морально-етичного характеру, а також про українські</p>	<p>Спілкування державною мовою</p> <p>Соціальна й громадянська компетентності</p> <p>Екологічна грамотність і здорове життя</p> <p>Уміння вчитися впродовж життя</p>

<p>слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс; змінює слово за питаннями; уміє змінювати голосні [o], [e] – [i] та приголосні [г], [к], [х] – [з'], [ц'], [с'] під час зміни форми слова; уміє добирати групи споріднених слів; розуміє словотворчу роль префіксів і суфіксів; уміє утворювати споріднені слова за допомогою префіксів і суфіксів; розуміє різницю у значенні слів, утворених за допомогою префіксів і суфіксів; спостерігає за відтінками у значенні слів без суфіксів і з ними; уміє змінювати голосні [o] – [i] та приголосні [г], [к], [ж], [ц], [ч] у процесі словотворення;</p>	<p>Основа слова і закінчення Графічне позначення. Роль закінчення як частини слова, за допомогою якої змінюється форма слова (без уживання терміну). Закінчення як засіб зв'язку слів у реченні. Визначення закінчення способом змінювання слів за питаннями (<i>книга - чого? книги, книга - чим? книгою, книга - на чому? на книзі</i>).</p> <p>Частини основи: <i>корінь, префікс, суфікс.</i></p> <p>Корінь. Спільнокореневі слова.</p> <p>Чергування голосних [o], [e] з [i] (<i>кінь – коня, осінь – осені</i>)</p>	<p>учителя, інструкцій до вправ тощо. Слухання рядів слів, розрізнення і класифікація їх за певними ознаками (тематичними, лексичними, орфографічними, граматичними та ін.).</p> <p>Виховання уваги до неправильно вимовлених звуків, неправильно вжитих слів, закінчень тощо.</p> <p>Визначення слів із орфограмами у сприйнятих на слух реченнях, текстах.</p> <p>Розрізнення за інтонацією розповідних, питальних, окличних речень.</p> <p>Сприймання й розуміння з першого разу на слух змісту невеликих текстів.</p>	<p>та молдовські народні звичаї, традиції, свята.</p> <p>Жанри текстів: твори усної народної творчості (казки, колискові, колядки, щедрівки, веснянки тощо) та українських письменників (оповідання, казки, вірші тощо), а також тексти навчального характеру (завдання до вправ, схеми, таблиці тощо).</p> <p>Суспільна сфера <i>(Рідний край. Україна. Державні символи. Місто. Село. Транспорт. Екскурсії)</i></p> <p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> висловлення думок про рідний край із використанням медіатексту;</p>	<p>Підприємницька компетентність</p> <p>Загальнокультурна грамотність</p> <p>Інформаційно-цифрова компетентність</p> <p>Спілкування іноземними мовами</p> <p>Математична компетентність</p> <p>Компетентності у природничих науках і технологіях</p>
--	---	---	--	--

<p>уживає на письмі апостроф після префіксів, що закінчуються на приголосний, перед я, ю, є, ї;</p> <p>уміє переносити слова з префіксами.</p> <p><u>Діяльнісна складова</u></p> <p>розрізняє і позначає терміни: основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, споріднені слова;</p> <p>знає й розрізняє родові закінчення слів (за допомогою питань);</p> <p>розрізняє значення слів, утворених за допомогою префіксів і суфіксів;</p> <p>правильно позначає частини слова;</p> <p>розпізнає в реченнях та текстах слова із префіксами та суфіксами;</p>	<p>та приголосних [г], [к], [х] → [ж], [ч], [ш] → [з´], [ц´], [с´] у коренях слів. (рука – руці – ручка, нога – нозі – ніжка, рух – русі – рушати).</p> <p>Префікс Словотворча роль префіксів. Творення слів з найуживанішими префіксами (<i>гарний – прегарний, дорога – придорожній, писати – написати, лити – відлити</i>).</p> <p>Правопис префіксів <i>роз-, без-</i>.</p> <p>Спостереження за збігом однакових приголосних звуків на межі префікса і кореня (<i>беззубий, беззвучний, беззмістовний, роззолочений, роззуватись, роззиратись</i>).</p>	<p>Визначення в текстах, сприйнятих на слух, образних слів, синонімів й антонімів, слів, ужитих у переносному значенні, споріднених слів, слів з експресивними суфіксами тощо.</p> <p><i>Діалогічне мовлення</i></p> <p>Повторення та закріплення умінь, що формувалися в 2 класі.</p> <p>Культура усного мовлення.</p> <p>Закріплення умінь літературної вимови, форм звертання до однолітків і дорослих, етикетної лексики.</p> <p>Інтонація мовлення, темп, сила голосу (за</p>	<p>складання запитань про державні символи України; розповідь ланцюжком «Де я проживаю»; діалог із виконанням ролі пішохода, пасажера, перехожого; обговорення віршів, прислів'їв, приказок про рідний край із використанням синонімів, антонімів; перегляд та обговорення відеоролика про видатних людей; укладання запитань та відповідей за текстами про Україну; розповідь про екскурсії з використанням медіатексту; міні-проект «Місто моєї мрії» із використанням слів у переносному значенні;</p>	
---	--	---	---	--

<p>утворює слова за допомогою префіксів і суфіксів.</p> <p>Ціннісна складова</p> <p>усвідомлює важливість засвоєння термінів: основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, споріднені слова; обґрунтовує необхідність творення слів за допомогою префіксів і суфіксів.</p>	<p>Практичне ознайомлення з написанням префіксів з- (с-).</p> <p>Апостроф після префіксів перед <i>я, ю, є, і</i> (<i>нід'їхати, об'єднати, роз'яснити</i>).</p> <p>Перенос слів із префіксами.</p> <p>Суфікс Спостереження за роллю суфіксів на прикладі спільнокореневих слів, які належать до тієї ж частини мови. Творення слів з найуживанішими суфіксами (<i>школа – школяр, шкільний; море – морський; зелений – зелененький; сад – садочок</i>).</p> <p>Спостереження за збігом однакових</p>	<p>допомогою скоромовок, віршів, казок). Уміння вести діалог.</p> <p>Складання запитань і відповідей за змістом текстів, малюнків тощо. Пояснення значень слів.</p> <p>Розвиток умінь встановлювати соціальні контакти: вести діалог у зв'язку з ситуаціями, що виникають у класі, та уявними (на вулиці, у транс-порті, у магазині, аптеці, бібліотеці), а також за ситуативними малюнками.</p> <p>Монологічне мовлення</p> <p>Розвиток умінь говоріння у зв'язку із сферами мовленнєвої діяльності.</p>	<p>слухання українських народних пісень, що містять зменшено-пестливі слова; переказування текстів легенд про походження України, державні символи; гра «Я знаю три назви річок (морів, міст, гір, імен письменників).</p> <p>Особистісна сфера <i>(Я і мої друзі. Знайомство. Дружба. Родина)</i></p> <p>Орієнтовні види робіт та теми: розповідь «Знайомтеся: це – мій друг»; відгадування за описом «Мої друзі-однокласники»; складання порад «Як знайти друга», «Що найголовніше у дружбі»;</p>	
---	--	--	--	--

<p>Учень / учениця:</p> <p><u>Знання складова</u></p> <p>уміє добирати антоніми до слів – назв предметів, ознак, дій; розуміє значення слів-синонімів і вміє добирати потрібні з ряду поданих; розуміє пряме і переносне значення слів; розуміє, що деякі слова можуть мати кілька значень, спостерігає за їх уживанням у тексті; знає терміни іменник, прикметник, дієслово, числівник, займенник; знає терміни істота, неістота; уміє добирати споріднені слова, які належать до різних частин мови;</p>	<p>приголосних на межі кореня і суфікса (<i>сонний, денний, осінній</i>). Поділ таких слів для переносу.</p> <p>Частини мови. Загальне поняття</p> <p>Спостереження за словами, що відповідають на питання <i>хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? котрій? котра? котре? котрі? де? коли? як?</i>, а також за службовими словами, до яких не можна поставити питання (<i>і, та, на, від, до, але</i> тощо). Розпізнавання таких слів.</p> <p>Спостереження і добір споріднених слів, які належать до різних частин мови, розрізнення їх за питаннями, значенням</p>	<p>Дослівне і вибіркоче переказування невеликих текстів, сприйнятих на слух чи прочитаних самостійно.</p> <p>Формування умінь розповідати за окремим малюнком та серією малюнків, ситуацією, а також розповідати про себе, свою родину, подругу чи друга.</p> <p>ЧИТАЄМО</p> <p>Читання вголос і мовчки художніх, науково-популярних та навчальних текстів (завдань, інструкцій, приміток, словників, таблиць, опорних схем) і їх розуміння.</p> <p>Розвиток умінь: читати мовчки й розуміти прочитане (завдання, інструкцію, схему, текст вправи);</p>	<p>сюжетно-рольова гра «Мої сімейні обов'язки»; добір назв до ілюстрацій «Мій друг – літературний герой, герой фільму, мультфільму»; складання елементарного посту віртуальному другу; складання діалогу з уживанням словесних формул на вираження привітання, прощання «Будьмо знайомі»; заучування прислів'їв, приказок про дружбу.</p> <p><u>Навчальна сфера</u> (Класна сім'я. Урок. Перерва (ігри, розваги). Бібліотека)</p> <p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> розповідь з опорою на колаж із</p>	
--	---	--	--	--

<p>визначає власні та загальні назви; правильно вживає велику букву у власних іменниках; ставить питання до іменників; знає терміни чоловічий, жіночий, середній рід; уміє визначати рід іменників за закінченням та за допомогою слів він, вона, воно чи мій, моя, моє; знає терміни однина, множина; змінює число іменників за зразком: один – багато; уміє змінювати закінчення іменників чоловічого, жіночого й середнього роду за питаннями у зв'язку з іншими словами; уміє змінювати іменники за відмінками; знає термін прикметник;</p>		<p><i>(що? письмо; що робити? писати; який? письмовий).</i></p> <p>Іменник Загальне поняття (питання, значення, роль та зв'язок з іншими словами в реченні за допомогою закінчень та прийменників).</p> <p>Іменники, що означають назви істот (<i>хто?</i>), та іменники, які означають назви неістот (<i>що?</i>).</p> <p>Власні і загальні іменники. Велика буква у власних іменниках.</p> <p>Рід іменників: <i>чоловічий, жіночий, середній</i>. Віднесення слова до одного з родів.</p>	<p>читаючи мовчки, швидко знаходити «зайві» слова в логічному ряду; групувати слова за певними ознаками; читати речення тексту без розділових знаків, здогадуючись (за змістом), які це речення за інтонацією; установлювати межі речень та правильно інтонувати їх; читаючи мовчки, знаходити в тексті слова з орфограмами, синоніми й антоніми, споріднені й багатозначні слова тощо; доповнювати прочитане речення словами відповідно до змісту; читаючи, змінювати слова, подані в дужках, замінювати слова синонімами чи антонімами тощо.</p> <p>ВЗАЄМОДІЄМО</p>	<p>фотографіями однокласників; діалог із виконанням ролі читача бібліотеки; складання правил поведінки на перерві; створення нових правил до відомої гри; квест «На уроці»; укладання маршрутного листа «Екскурсія школою»; гра «Цікавий випадок» із використанням слів у прямому та переносному значеннях; складання розповіді за поданим початком «Таємниці» шкільного подвір'я»; вікторина «Сторінками улюблених книг»; складання осучасненої казки про Колобка.</p>	
--	--	---	--	--	--

<p>визначає прикметники серед інших слів; знає родові закінчення прикметників; змінює закінчення прикметників за питаннями, які ставляться від іменників; утворює прикметники від прикметників та іменників за допомогою суфіксів; змінює закінчення прикметників, узгоджуючи їх з відповідними формами іменників; знає термін займенник; уміє змінювати особові займенники за питаннями у зв'язку іншими словами; уміє змінювати займенники за питаннями у зв'язку іншими словами; спостерігає за роллю різних займенників у тексті;</p>	<p>Змінювання іменників за числами (<i>однина і множина</i>).</p> <p>Практичне ознайомлення з відмінками іменника (назви відмінків, відмінкові питання).</p> <p>Спостереження за змінюванням іменників за відмінками. Форми слова.</p> <p>Спостереження за влучним уживанням іменників-синонімів (<i>азбука, алфавіт, абетка</i>), іменників-антонімів (<i>день – ніч</i>).</p> <p>Прикметник</p> <p>Загальне поняття. Значення, питання, зв'язок з іменниками, залежність роду прикметників від іменників</p>	<p>ПИСЬМОВО</p> <p>Техніка письма й культура оформлення записів у зошиті. Культура письмового мовлення. Вимоги до ведення зошитів, записів у них.</p> <p>Повторення рукописних букв Іі, Єє, Її, Гг. Письмо слів з буквами і, и, е, є, г, ьо, апострофом.</p> <p>Удосконалення вмінь списувати тексти прозові й віршовані з різними розділовими знаками, діалогом та правильно розміщувати їх на сторінках зошита.</p> <p>Записувати з пам'яті (зорові диктанти) та сприйнятих на слух слів, речень, текстів.</p> <p>Розвиток швидкості письма.</p>	<p><u>Соціально-побутова сфера</u></p> <p><i>(Дім (квартира). Магазин. Грошова одиниця. Їдальня. Кав'ярня. Народні звичаї, свята, обряди)</i></p> <p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> міні-проект «Як виросту, збудую дім»; добір тематичної групи слів – назв предметів (дій) за темою «У магазині»; логічна вправа «Гроші потрібні для...»; міні-проект «Особливості національної кухні»; складання правил поведінки (інструкції) про поведінку в їдальні (за столом); діалог за уявною ситуацією «У кав'ярні»;</p>	
--	---	---	---	--

<p>знає термін числівник, визначає серед інших слів;</p> <p>ставить питання до них;</p> <p>правильно вимовляє й пише числівники;</p> <p>знає термін дієслово, визначає дієслова серед інших слів;</p> <p>ставить до них питання;</p> <p>визначає час дієслів за питаннями (за поданим зразком і самотійно);</p> <p>уживає дієслова теперішнього, минулого і майбутнього часу в мовленні;</p> <p>уміє зіставляти дію з особою (особами) виконавця;</p> <p>уміє змінювати приголосні під час утворення форм теперішнього часу, уживає такі слова в мовленні;</p> <p>пише окремо <i>не</i> з дієсловами;</p>	<p><i>(книга яка? цікава; оповідання яке? цікаве; текст який? цікавий)</i></p> <p>Змінювання прикметників за родами. Родові закінчення прикметників: <i>-ий, -ій, -а, -я, -е, -є.</i></p> <p>Установлення зв'язку прикметників з іменниками за допомогою питань від іменника до прикметника <i>(учениця – яка? старанна; борць – який? смачний)</i></p> <p>Прикметники-синоніми і прикметники-антоніми, уживання прикметників у прямому і переносному значеннях.</p> <p>Спостереження за влучним уживанням</p>	<p>Формування умінь самотійно записувати слова з вивченими буквами; складати й записувати речення за малюнком, опорними словами, на запропоновану тему тощо;</p> <p>формулювати й записувати запитання за змістом тексту, малюнка, а також відповіді на запитання;</p> <p>відновлювати деформований текст і записувати його колективно, записувати переказ (на дошці і в зошитах); записувати (на дошці і в зошитах) колективно складений текст за поданим чи колективно складеним планом, малюнком і заголовком,</p>	<p>заучування напам'ять українських обрядових пісень; добір назв до ілюстрацій про українські народні свята.</p> <p><u>Професійна сфера</u> <i>(Професії батьків та інших людей)</i></p> <p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> логіко-мовленнева гра «Професії моїх батьків»;</p> <p>перегляд та обговорення відеоролика «Сучасні професії»;</p> <p>сюжетно-рольова гра «Я хочу бути...».</p> <p><u>Сфера природи</u> <i>(Пори року. Погода. Доба. Рослинний і тваринний світ)</i></p>	
---	--	---	---	--

<p>знає термін числівник, визначає серед інших слів;</p> <p>ставить питання до них;</p> <p>правильно вимовляє й пише числівники;</p> <p>знає термін прислівник;</p> <p>визначає серед інших слова, що вказують на місце, час, напрям дії, стан;</p> <p>уміє ставити питання до них;</p> <p>добирає потрібний прислівник із ряду поданих під час побудови словосполучень і речень;</p> <p>добирає антоніми до поданих прислівників;</p> <p>знаходить службові слова, що служать для зв'язку з іншими (прийменники, сполучники);</p> <p>сприймає на слух і розуміє інструкції, що стосуються виконання дій навчальної</p>		<p>прикметників у тексті, зокрема в описах.</p> <p>Спостереження за вживанням прикметників у загадках.</p> <p>Творення прикметників від прикметників та іменників за допомогою суфіксів.</p> <p>Спостереження за відтінками значення прикметників (<i>старий – старенький – старезний</i>).</p> <p>Змінювання прикметників за числами (однина – множина) (<i>гарний – гарні; рідний – рідні</i>).</p> <p>Відмінювання прикметників.</p> <p>Засвоєння відмінкових питань.</p>	<p>малюнком і поданим планом, малюнком і опорними словами тощо;</p> <p>удосконалювати текст: знаходити слова, що повторюються і замінювати їх синонімами та іншими словами.</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МОВНІ ЯВИЩА</p> <p>розрізнення частин мови;</p> <p>добирання слів за граматичними ознаками;</p> <p>узгодження різних частин мови;</p> <p>розуміння значення слів та користування перекладним словником;</p> <p>дослідження слів, близьких та протилежних за значенням,</p>		<p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i></p> <p>розповідь «Дунайські плавні»;</p> <p>віртуальна подорож у просторі й часі з використанням числівників;</p> <p>добір дієслівних синонімів на основі прослуханих звуків природи;</p> <p>складання елементарного допису про екскурсію до зоопарку (до лісу);</p> <p>розгадування анаграм про рослини і тварини;</p> <p>опрацювання фотомонтажу «Пори року»;</p> <p>створення «хмари» слів за темою «Рослинний і тваринний світ».</p>	
---	--	--	--	--	---	--

<p>діяльності, ігрових завдань; сприймає на слух і засвоює слова, сполучення слів; складає діалог, дотримуючись мовленнєвого етикету; створює діалоги за відповідними темами; переказує прослуханий або прочитаний текст; списує навчальні друковані й рукописні тексти з дотриманням правил оформлення письмових робіт; пише диктанти; читає вголос і мовчки; виразно читає прозові і віршовані тексти; розуміє зміст прочитаних речень тексту, зміст текстів; розуміє й переказує прочитане; ставить запитання за змістом прочитаного і відповідає на них;</p>		<p>Утворення сполучень іменників з прикметниками, ужитими в різних відмінках (<i>синя річка, синьою річкою</i>).</p> <p>Займенник Поняття про займенник як частину мови. Спостереження за роллю різних займенників у тексті.</p> <p>Особові займенники.</p> <p>Займенники 1-3-ої особи однини і множини. Відмінювання особових займенників.</p> <p>Вправи на використання займенників для зв'язку речень у текстах.</p> <p>Удосконалення текстів шляхом</p>	<p>однозначних та багатозначних;</p> <p>спостереження за власним мовленням і мовленням інших; спостереження щодо визначення й розрізнення частин мови, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; утворення відповідних граматичних форм слів для поширення або ускладнення речення.</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА</p> <p>сприйняття на слух медіатекстів;</p> <p>створення й обговорення простих медіатекстів;</p> <p>загальне уявлення про віртуальне спілкування;</p> <p>дотримання правил</p>			
--	--	---	---	--	--	--

<p>уміє здобувати інформацію з інших джерел (словників); сприймає на слух медіатексти; створює й обговорює прості медіатексти; має загальне уявлення про віртуальне спілкування.</p> <p><u>Діяльнісна складова</u></p> <p>розрізняє пряме і переносне значення слів, спостерігає за їх уживанням у тексті; розрізняє терміни іменник, прикметник, дієслово, числівник, займенник; розрізняє споріднені слова, які належать до різних частин мови, за питаннями, значенням; розрізняє назви істот і неістот; розрізняє власні та загальні назви; розрізняє рід іменників за закінченням та за</p>	<p>використання займенників замість лексичних повторів.</p> <p>Числівник Загальне уявлення про числівник як частину мови.</p> <p>Вимова і правопис найуживаніших числівників, уживання їх у мовленні.</p> <p>Практичне засвоєння відмінкових форм окремих числівників (11, 14, 16, 50, 60, 70, 80). Поділ числівників на кількісні й порядкові.</p> <p>Уживання і правильне узгодження з іменниками кількісних і порядкових числівників (<i>два бали – шість балів</i>,</p>	<p>етикету віртуального спілкування;</p> <p>спостереження за словесними й несловесними засобами в медіатексті.</p> <p>ТЕАТРАЛІЗУЄМО</p> <p>створення образу персонажів у процесі сюжетно-рольової гри;</p> <p>опис власних почуттів від виконання ролі;</p> <p>відтворення реплік персонажів казок;</p> <p>інсценізація уривків прочитаних художніх творів.</p>			
--	--	--	--	--	--

<p>допомогою слів він, вона, воно чи мій, моя, моє;</p> <p>уживає іменники в однині й множині у процесі мовлення;</p> <p>визначає число іменників, ужитих у реченні, тексті;</p> <p>розрізняє прикметники серед інших слів;</p> <p>знаходить їх у реченнях, текстах;</p> <p>добирає прикметники до поданих іменників;</p> <p>узгоджує прикметники в роді і числі з іменниками;</p> <p>уживає потрібну родову форму прикметника, добираючи його до іменника;</p> <p>уживає прикметники в тексті, зокрема в описах.</p> <p>розрізняє займенники серед інших слів;</p> <p>правильно вживає в мовленні слова, що вказують на особу,</p>		<p><i>перший день – третя книга).</i></p> <p>Дієслово Загальне поняття. Зв'язок дієслова з іменником у реченні (<i>школяр – що робить ? читає</i>).</p> <p>Дієслова-синоніми, дієслова-антоніми (<i>іти – ходити, крокувати; розмовляти – мовчати</i>).</p> <p>Уживання дієслів у переносному значенні. Удосконалення висловлень шляхом добору дієслівних синонімів.</p> <p>Неозначена форма дієслова.</p> <p>Час дієслова. (<i>теперішній, минулий, майбутній</i>)</p>				
---	--	--	--	--	--	--

<p>приналежність, предмет, ознаку; використовує займенники під час побудови та редагування тексту; розпізнає числівники серед інших слів; узгоджує числівники з іменниками у роді і числі у процесі мовлення; уживає числівники в мовленні; розрізняє кількісні, порядкові числівники; розрізняє дієслова серед інших слів; розрізняє час дієслів за питаннями; уживає дієслова теперішнього, минулого і майбутнього часу в мовленні; змінює дієслова за особами; уживає у мовленні часові форми дієслова бути; розпізнає часові форми дієслів у тексті;</p>		<p>Змінювання дієслів за часами.</p> <p>Розпізнавання часових форм дієслів у тексті. Використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Змінювання дієслів теперішнього і майбутнього часу за особами й числами.</p> <p>Написання <i>не</i> з дієсловами.</p> <p>Використання дієслів з <i>не</i> в монологічному та діалогічному мовленні.</p> <p>Прислівник Поняття про прислівник як частину мови, зв'язок з дієсловом (<i>читає – як? швидко</i>).</p>				
--	--	---	--	--	--	--

<p>використовує їх у власних висловленнях; розпізнає серед інших слова, що вказують на місце, час, напрям дії, стан; уживає в мовленні слова, що вказують на місце, час, напрям дії, стан тощо; розрізняє службові слова від інших частин мови, що служать для зв'язку з іншими (прийменники, сполучники).</p> <p><u>Ціннісна складова</u></p> <p>усвідомлює важливість знаходити й розрізняти частини мови в реченні, тексті; обґрунтовує необхідність поділу слів на частини мови; обґрунтовує важливість вільного володіння державною мовою; усвідомлює багатство української мови.</p>	<p>Незмінюваність – основна граматична ознака прислівників.</p> <p>Прислівники близькі і протилежні за значенням. Поширення речень прислівниками.</p> <p>Уживання прислівників під час побудови текстів.</p> <p>Службові слова – слова, що служать для зв'язку з іншими (прийменники <i>у / в, з / із / зі, на, за, під, над, біля, під,</i> сполучники <i>і, й, та</i>).</p> <p>Повторення й узагальнення вивченого в кінці року.</p>				
--	--	--	--	--	--

4-й клас
(170 год. 5 год. на тиждень)
(9 год. резерв)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу		К-сть год.	Соціокультурна змістова лінія	Діяльнісна змістова лінія (освітні галузі)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
<p>Учень / учениця:</p> <p><u>Знання складова</u></p> <p>визначає тему тексту (про що розповідається), головну думку, добирає заголовок; логічно розміщує речення під час перебудови деформованого тексту; визначає структуру тексту-розповіді; бере участь у колективному складанні текстів-розповідей;</p>		<p>1. Мова і мовлення Мова – жива скарбниця історії народу. Неперервне поповнення словникового складу мови. Старі й нові слова в мові. Культура мовлення і спілкування в різних мовленнєвих ситуаціях.</p> <p>2.Текст Активізація знань про текст та його структуру, тему та основну думку, добір заголовка.</p>	<p>ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>(протягом року) Регулювання дихання, сили голосу, темпу мовлення.</p> <p><i>Діалогічне мовлення</i></p> <p>Складання діалогу за малюнком, описаною ситуацією – з опорою на допоміжні матеріали й без них.</p> <p>Дотримання правил мовленнєвого</p>		<p>Тематика текстів: про рідний край, Україну, життя дітей, товаришування, взаємини в родині, випадки з життя дорослих і дітей, природу, тваринний світ; твори морально-етичного характеру, а також про українські та молдовські народні звичаї, традиції, свята.</p> <p>Жанри текстів: твори усної народної творчості (казки, колискові, колядки, щедрівки, веснянки тощо) та українських</p>	<p>Спілкування державною мовою</p> <p>Соціальна й громадянська компетентності</p> <p>Екологічна грамотність і здорове життя</p> <p>Уміння вчитися впродовж життя</p> <p>Підприємницька компетентність</p> <p>Загальнокультурна грамотність</p> <p>Інформаційно-цифрова</p>

<p>логічно впорядковує структуру тексту-розповіді; уміє вибрати з поданих кількох початок і кінцівку до основної частини тексту-опису; бере участь у колективному створенні текстів-описів; логічно впорядковує структуру тексту-опису; уміє ділити текст на логічно завершені частини; складає діалоги; виділяє словосполучення, граматичну основу речення, головне і залежне слово у словосполученні; ставить питання від головного слова до залежного; будує словосполучення з допомогою</p>	<p>Спостереження за способами зв'язку між реченнями.</p> <p>Уміння використовувати їх у процесі складання власних висловлень.</p> <p>Поділ тексту на логічно завершені частини. Абзац. Структура і план тексту.</p> <p>Типи текстів (розповідь, опис, есе). Особливості їх будови.</p> <p>Робота з деформованим текстом.</p> <p>Діалог як вид тексту. Спостереження за діалогом у художніх текстах.</p> <p>Речення-репліки в діалогах: стверджувальні (Так.</p>	<p>етикету, культури спілкування.</p> <p>Оцінювання (з допомогою вчителя) сприйнятого діалогу або висловлення.</p> <p>Монологічне мовлення</p> <p>Переказ (детальний або вибірковий) тексту з опорою на даний або колективно складений план, опорні сполучення слів, а також без опори на допоміжні матеріали.</p> <p>Висловлення своєї думки про предмет почутого, обґрунтування її, доповнення тексту на основі особистого життєвого досвіду (використовуються тексти – розповіді, описи, есе).</p>	<p>письменників (оповідання, казки, вірші тощо), а також тексти навчального характеру (завдання до вправ, схеми, таблиці тощо).</p> <p>Суспільна сфера <i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> гра «Кубик запитань», знаменні дати, події в Україні»; віртуальна екскурсія «Визначні діячі історії України»; складання розповіді про волонтерський рух; розучування віршів про українську мову; розповідь ланцюжком «Улюблений вид спорту»; обговорення відеопрезентації «Людина й довкілля»; віртуальна подорож музеєм;</p>	<p>компетентність</p> <p>Спілкування іноземними мовами</p> <p>Математична компетентність</p> <p>Компетентності у природничих науках і технологіях</p>
---	--	--	---	---

<p>прийменників і без них; знає терміни підмет і присудок, другорядні члени речення; уміє встановлювати зв'язок другорядних членів речення з підметом і присудком, межі речень; правильно оформлює початок і кінець речення на письмі; правильно інтонує речення різні за метою висловлювання та інтонацією; уживає слова-звертання у питальних і спонукальних реченнях; ставить кому після звертання на письмі; правильно інтонує речення; утворює питальні речення з питальними словами і без них; уміє пов'язувати слова в реченні за допомогою закінчень і службових слів</p>	<p>Звичайно), заперечні (Ні. Не був/не була).</p> <p>Словосполучення Головне і залежне слово у словосполученні, питання від головного слова до залежного. Спостереження за зміною закінчення слова у словосполученнях залежно від питань. Побудова словосполучень з допомогою прийменників (<i>у / в, на, під, від, до, із / з / зі, за</i>) і без них.</p> <p>Речення Головні члени речення (підмет і присудок) і другорядні. Зв'язок слів у реченні за допомогою закінчень і службових слів (прийменників, сполучників).</p>	<p>Складання висловлень за малюнком, описаною ситуацією, з опорою на допоміжні матеріали (поданий зачин або кінцівку, опорні сполучення слів, даний або колективно складений план та ін.). Вираження свого ставлення до предмета висловлення.</p> <p>ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО</p> <p>Складання і записування текстів, які описують зміст малюнка, частину інтер'єру класу, навчальну ситуацію на уроці, власні спостереження у природі тощо. Складання і записування запитань на задану тему та відповідей на</p>	<p>відтворення діалогу за ролями «Обов'язки та права людини»; міні-дискусія «Навіщо знати історію рідного краю»; картографування тексту «Моя Батьківщина»; створення кластера про патріота / захисника Батьківщини / волонтера: складання Т-таблиці «Я європеєць / європейка»; складання розповіді «Четвер – секретний код вишиванки»; складання «товстих» і «тонких» запитань за темою «Таємниці космосу»; складання фантастичних розповідей за імпровізованими засобами пантоміми «Казкова планета».</p> <p><u>Особистісна сфера</u></p>	
---	--	---	---	--

<p>(прийменників, сполучників); утворює речення, різні за будовою; правильно ставить розділові знаки в кінці речень; поширює розповідні речення; будує речення з єднальними і протиставними сполучниками; правильно ставить розділові знаки при звертаннях; використовує в мовленні різні за будовою і метою висловлювання речення, у тому числі прислів'я, крилаті вислови.</p> <p><u>Діяльнісна складова</u></p> <p>розрізняє тексти різних типів, знає про їх структуру; спостерігає за структурою тексту-опису та визначає її;</p>	<p>Непоширене речення (підмет і присудок) і поширене. Уміння утворювати різні за будовою речення. Види речень за метою висловлювання й інтонацією (активізація знань, засвоєних на уроках молдовської мови). Розділові знаки в кінці речень.</p> <p>Розповідні речення. Побудова і поширення розповідних речень. Переконструювання розповідних речень в окличні за допомогою слів <i>як, який (-а, -е)</i>.</p> <p>Спонукальні речення. Звертання у спонукальних реченнях. Розділові знаки при звертанні. Побудова спонукальних речень</p>	<p>запитання, поставлені однокласником (учителем). Робота з деформованим текстом: виявлення відсутніх абзаців; перестановка частин тексту; вилучення речень, які не відповідають темі; заміна недоречно повторюваних слів; забезпечення зв'язку між реченнями та абзацами тексту.</p> <p>Детальний та вибірковий переказ (розповідний текст з елементами опису або міркування) за колективно та самостійно складеним планом, з опорою на допоміжні матеріали, дотримуючись тричастинної структури висловлення.</p>	<p><i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> міні-проект «Світ моїх захоплень»; розповідь «Мої плани на майбутнє»; діалог-розпитування «Ким бути?»; складання пам'ятки «Обираймо здоровий спосіб життя»; складання розповіді про обов'язки в родині; складання сімейного бюджету; обґрунтування думки «Друг – це другий Я»; складання розповіді за малюнком (серією малюнків) про відпочинок; перегляд та обговорення відеоролика «Наше повсякденне життя»; обговорення ситуації «Мені зателефонував незнайомиць...»; складання порад «Безпечне життя»;</p>	
--	--	--	--	--

<p>складає простий план до тексту; спостерігає за діалогом у художніх текстах; відрізняє словосполучення від слова й речення; спостерігає за зміною закінчення слова у словосполученнях залежно від питань; розрізняє поширені і непоширені речення; розрізняє розповідні, питальні, спонукальні речення; розрізняє окличні і неокличні речення; утворює (за зразком) розповідні речення про когось, щось, час чи місце дії; перебудовує розповідні речення в окличні; уживає звертання у питальних реченнях; перебудовує розповідні речення у питальні;</p>		<p>(увага до закінчень слів – назв дій: <i>скажи – скажись, дай – дайте</i>). Переконструювання спонукальних речень у розповідні й питальні. Питальні речення. Звертання в питальних реченнях. Побудова питальних речень з питальними словами <i>хто? що? який (-а, -е)? де? куди? звідки? скільки?</i> і т. п. Переконструювання питальних речень у спонукальні та розповідні й навпаки. Речення з однорідними членами (практично). Спостереження за їх уживанням у тексті. Способи зв'язку між словами таких речень</p>	<p>Самостійне складання письмового висловлення на знайомі учням теми: про прочитаний твір, епізод переглянутого фільму, ситуації з життя класу або сім'ї та ін.; використання виражальних засобів мови; виявлення свого ставлення до предмета висловлення. Складання тексту, що містить пояснення якогось факту, привітання, запрошення. Обговорення своїх письмових робіт у парах, невеликих групах, відзначення позитивного в тексті, висловлення порад їх доопрацювання. Удосконалення написаного.</p>	<p>ситуативна гра «Уникаймо конфліктів»; віртуальна бесіда з представниками ризикованих професій; дисусія «Чи бувають професії лише для чоловіків чи лише для жінок?»; прегляд та обговорення відеороликів (відеопрезентацій) «Професії ХХІ століття»; рольові ігри «Я режисер», «Я костюмер», «Я актор»; складання розповіді за коміксами за темою «Живий календар»; дискусія «Чи потрібно бути пунктуальними?» Освітня сфера <i>Орієнтовні види робіт та теми:</i> укладання словничка найпоширеніших етикетних формул;</p>	
---	--	--	---	--	--

<p>уживає речення, різні за метою висловлювання й інтонацією з комунікативною метою; утворює (за зразком) спонукальні речення зі звертанням, уживає їх у мовленні; будує спонукальні речення, використовуючи дієслова у формі наказового способу; уживає речення-репліки в діалогах; обґрунтовує розділові знаки в кінці речення; сприймає на слух і розуміє інструкції, що стосуються виконання дій навчальної діяльності, ігрових завдань; сприймає на слух і засвоює слова, сполучення слів, речення, міні-тексти; складає діалог, дотримуючись мовленнєвого етикету;</p>	<p>(закінчення, сполучники). Єднальні (і, й, та) і протиставні (а, але) сполучники (без уживання термінів). Побудова речень з ними. Спостереження за уживанням таких речень у текстах. Розділові знаки. Повторення й узагальнення знань та мовних і мовленнєвих умінь.</p>	<p>ЧИТАЄМО Розвиток умінь читання вголос попередньо прослуханого й обговореного тексту. Розуміння прочитаного Увага до дикції, вимови, сили голосу (не надто тихо і не надто гучно), темпу (темп розмови); орієнтація на слухачів. Дотримання інтонації кінця речень. Інтонування речень, різних за метою висловлювання й за інтонацією. Паузи в середині речень, перед розділовими знаками. Читання в особах, передаючи інтонацією характер дійових осіб. Виразне читання (з попередньою</p>	<p>розповідь «Мій улюблений шкільний предмет»; незакінчене речення «Я навчаюся для того, щоб...»; редагування речень про школу, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки; бесіда «Чи потрібно вивчати іноземну мову»; конструювання діалогу за запропонованими учителем реченнями; складання порад «Бережи книгу»; міні-дискусія «Гаджети чи книга»; міні-проект «Шкільне життя»; створення діалогу за змістом серій ситуативних малюнків; презентація улюбленого прочитаного художнього твору</p>	
--	--	--	--	--

<p>створює діалоги за відповідними темами; переказує прослуханий або прочитаний текст; списує навчальні друковані й рукописні тексти з дотриманням правил оформлення письмових робіт; пише диктанти; читає вголос і мовчки; виразно читає прозові і віршовані тексти; розуміє зміст прочитаних речень тексту, зміст текстів; розуміє й переказує прочитане; ставить запитання за змістом прочитаного і відповідає на них; уміє здобувати інформацію з інших джерел (словників); сприймає на слух медіатексти; створює й обговорює медіатексти; має уявлення про віртуальне спілкування.</p>		<p>розміткою), заучування і розповідь напам'ять віршованих текстів. Розвиток швидкості читання. Вправлення у швидкому і правильному зчитуванні знайомих одно-, двоскладових слів, які відрізняються однією-двома буквами (тин – тінь, тінь – сіль). Вправи на розширення кута зору: швидке зчитування дво-, трискладових слів; груп слів, у тому числі з прийменниками і сполучниками (ішов з ним, пес і кіт, ми тут).</p> <p>Робота з текстом Розуміння фактичного змісту тексту (відповіді на</p>	<p>«Прочитайте – не пожалкуєте».</p>	
--	--	---	--------------------------------------	--

Ціннісна складова

усвідомлює

необхідність

розрізнення

словосполучення від

речення, речення від

тексту;

обґрунтовує

важливість вільного

володіння державною

мовою;

усвідомлює багатство

української мови.

запитання: хто? що?

де? коли? чим

закінчилося?) і

послідовності подій,

описаних у тексті

(що за чим?).

Установлення

причиново-

наслідкових зв'язків

(чому?..).

Уміння

орієнтуватися в

тексті. Вибіркове

читання окремих

епізодів, опису

героїв, діалогів тощо.

Визначення теми й

основної думки

тексту. Заголовок

тексту, його зв'язок з

темою, основною

думкою.

Поділ тексту на

частини. Добір

заголовків до частин

(план тексту).

Складання запитань

за змістом тексту чи

його частин і

знаходження в тексті

відповідей на них.

Визначення жанру прочитаного тексту (оповідання, казка, вірш тощо).

Твори для вивчення напам'ять:

фольклорні твори:
2-3 лічилки, 3-4 скоромовки, правила 2 народних дитячих ігор, 3 народні обрядові пісні (колядки, щедрівки, веснянки);
3-5 віршів українських поетів.

**ДОСЛІДЖУЄМО
МОВНІ ЯВИЩА**

розрізнення словосполучення від слова й речення;
визначення словосполучення, граматичної основи речення, головного й залежного слова в словосполученні;

визначення й
позначення головні
члени речення;
розпізнавання видів
речень за метою
висловлення,
інтонацією,
емоційним
забарвленням;
розстановка та
обґрунтування
розділових знаків у
кінці речення;
правильне
інтонування речень
різних видів;
використання в
мовленні різних за
будовою і метою
висловлювання
речень, у тому числі
прислів'їв, крилатих
вислови.

**ДОСЛІДЖУЄМО
МЕДІА**

сприйняття на слух
медіатекстів;

створення й
обговорення

медіатекстів;
загальне уявлення
про віртуальне
спілкування;
дотримання правил
етикету віртуального
спілкування;
спостереження за
словесними й
несловесними
засобами в
медіатексті.

ТЕАТРАЛІЗУЄМО

створення образу
персонажів у процесі
сюжетно-рольової
гри;
опис власних
почуттів від
виконання ролі;
відтворення реплік
персонажів казок;
інсценізація уривків
прочитаних
художніх творів.

